

تذکر این کتاب توسط مؤسسه فرهنگی - اسلامی شبکه الامامین الحسنین علیهما السلام
بصورت الکترونیکی برای مخاطبین گرامی منتشر شده است.

لازم به ذکر است تصحیح اشتباهات تاییبی احتمالی، روی این کتاب انجام گردیده است.

نام کتاب: سیره حسنی ترجمه و توضیح چهل حدیث درباره سیره امام
حسن مجتبی علیه السلام جواد محدثی.

نویسنده: جواد محدثی

مقدمه

امام سجاد علیه السلام فرمود:

«أَلَا وَإِنَّ أَبْغَضَ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ مَنْ يَفْتَدِي بِسُنَّةِ إِمَامٍ وَلَا يَفْتَدِي بِأَعْمَالِهِ».

الکافی 8: 234 ح 312.

هشدار که منفورترین مردم نزد پروردگار کسی است که شیوه امامی را پیروی کند ولی از سیره عملی او پیروی ننماید.

برای «چگونه بودن» نیاز به الگو داریم و نقش الگو در تربیت چنان روشن است که نیازی به بیان و توضیح نیست. آنچه در این الگوگیری و اسوه یابی و تأسی به اخلاق اولیاً کار ساز است آشنایی با جزئیات صفات و رفتار آن حضرات است نه کلیات. خوشبختانه در کتب حدیث و سیره نمونه های رفتاری پیامبر و امامان بصورت ریز و جزئی آمده است که آشنایی با آنها بسیار سودمند است و گامی جهت خودسازی و تعالی بخشیدن به جامعه است انسان در دید ژرف نگر اسلام بیابانگردی سرگردان و گمگشته ای در تاریک زار زندگی نیست. او کشتی شکستهای شور بخت و ناامید و اسیر موج های بیم زا و هراس آفرین نمی باشد. بلکه موجودی مسؤول است که با مقصد و مقصودی مشخص با زاد و توشه ای کامل و راهنمایانی درونی و برونی به سفری پرداخته که از صحرای عدم آغاز میشود و تا بار یافتن به لقاء الهی ادامه دارد.

تمامی نیروهای خلقت انسان را در این سفر صادقانه یاری میکنند و خدا بالطف بیکران خویش به هدایت او از راه های گوناگون پرداخته است و بهترین جایگاه جاودانه را در سرای آخرت برای او مهیا کرده است. انسان برای به دست آوردن نیک بختی خویش و سعادت‌مندی جامعه و رضایت خداوند باید در طول این سفر چگونه زیستن را بیاموزد و این آموزه ها را در زندگی خویش بکار گمارد.

اسلام عزیز برای پاسخگویی بدین سؤال بسیار اساسی دو شیوه را دنبال نموده است:

الف: بیان احکام و دستورهای زندگی از آغاز تا فرجام

ب: ارائه الگوهای تربیتی و نمونه های عینی کمال

بر اساس همین شیوه دوم در قرآن مجید بارها از پیامبران و دیگر انسانهای والا سخن به میان آمده است و از جنبه های الگویی آنان ستایش شده تا دیگران نیز به آنان تأسی بجویند. در مکتب حیات بخش تشیع (اسلام راستین) معرفی این الگوهای الهی گسترده تر است و پیشوایان معصوم که بهترین اسوه ها و الگوهای زندگی هستند فرا روی چشمان باز و دل های آگاه قرار دارند تا آنانکه مسئولیت الهی و رسالت انسانی خویش را درک کرده اند و تصمیم برای رسیدن به چکادهای فرازند فضیلت و کمال دارند با درس گرفتن از آنان زیستنی شرافتمندانه که سعادت دنیا و آخرت را تأمین میکند در پیش گیرند.

در راستای این هدف و برای معرفی سیره عملی پیامبر ﷺ و اهل بیت معصوم ﺍﻟﯿﻬﯿﻤﺎ ﺍﻟﺴﺎﻟﻤﯿﻦ در گروهی از فضلا و شیفتگان اهل بیت در حوزه علمیه قم گرد هم آمده و در گستره کتاب های بسیاری دست به تحقیقی وسیع زده اند که بخواست خداوند مجموعه ای ارزشمند را به زودی تقدیم امت اسلامی خواهند نمود.

آشکار است که در این مجموعه تنها احادیثی که بیانگر یک شیوه مستمر و عملی مداوم در زندگی معصومین ﺍﻟﯿﻬﯿﻤﺎ ﺍﻟﺴﺎﻟﻤﯿﻦ باشد آورده میشود. ویژگی سیره معصومین در این است که مورد پسند و قبول پروردگار است و با اطمینان میتوان از آن پیروی کرد.

اکنون به عنوان نمونه ای از دریای موج و گرانقدر روایات چهل حدیث از سیره هر یک از معصومین ﺍﻟﯿﻬﯿﻤﺎ ﺍﻟﺴﺎﻟﻤﯿﻦ به پیشگاه امت اسلامی عرضه میشود. امید که همه ما را چراغ راه و ره توشه سفری باشد برای رسیدن به سعادت دنیا و نیک بختی آخرت.

در این چهل حدیث با گوشه ای از اخلاقیات و سیره سازنده و الهام بخش دومین امام و پیشوای شیعیان حضرت امام حسن ﺍﻟﯿﻬﯿﻤﺎ ﺍﻟﺴﺎﻟﻤﯿﻦ آشنا میشویم. به این امید که آشنایی با سیره حسنی

امت ما به ویژه جوانان جامعه را با گوهر تقوا و سرمایه های کمال و معنویت و اخلاق اسلامی مانوس سازد و راه پیروی از آن «اسوه فضایل» را هموارتر کند.

شناخت اجمال امام

حضرت امام حسن مجتبیٰ علیه السلام دومین امام شیعیان و یکی از سروران بهشت می باشد که از دو نور الهی مولای متقیان امیرمؤمنان علیه السلام و حضرت صدیقه طاهره فاطمه زهرا علیها السلام در نیمه رمضان سال دوم یا سوم هجری متولد شد. و مدت عمر وی 48 یا 49 سال بود که 8 سال در محضر رسول گرامی اسلامی علیه السلام و 38 سال از محضر پدر گرامیش حضرت علی علیه السلام را درک کرد و در جنگ های آن حضرت حضور داشته است و بعد از پدر 10 سال امامت امت و هدایت مردم را بر عهده داشت. در این مدت امامت با معاویه به مبارزه و جنگ برخاست ولی عاقبت بخاطر سستی و خیانت یارانش برای حفظ تشیع آتش بس را قبول کرد. سرانجام در 28 صفر سال 50 هجری سالروز شهادت جد بزرگوارش به سبب سمی که همسرش (جعده) داده بود به شهادت رسید.

ویژگی های شخصی امام

چهره امام

«عن احمد بن محمد المغیری قال: كَانَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ جَعَدَ الشَّعْرَ، حَسَنَ الْبَدَنِ، كَثَّ اللَّحْيَةَ...»

مغیری گوید: امام حسن بن علی علیه السلام موهای فرفری بدنی زیبا و ریشی پر پشت داشت.
کشف الغمه ج 1 ص 548.

سیمای انبیا

«قال واصل بن عطاء: كَانَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَيْهِ سِيْمَاءُ الْأَنْبِيَاءِ وَبِهَاءُ الْمُلُوكِ»
واصل بن عطاء گوید: در امام حسن علیه السلام سیمای انبیا و شکوه و جلوه پادشاهان جمع بود.
مناقب ج 4 ص 9.

محبت پیامبر به امام

«عن ابی بکره قال: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَصِلُ بِالنَّاسِ فَإِذَا سَجَدَ وَثَبَ الْحَسَنُ عَلَى ظَهْرِهِ أَوْ عَلَى عُنُقِهِ فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَيَضَعُهُ وَضْعًا رَفِيعًا لئَلَّا يَصْرَع.»
ابی بکره میگوید: پیامبر وقتی با مردم نماز میخواند و به سجده میرفت حسن بر پشت یا گردن او سوار میشد و حضرت سرش را بلند کرده و امام حسن علیه السلام را آرام زمین میگذاشت تا آزرده نشود.
کنز العمل ج 13 ص 667 ح 37700.

حرمت امام

«عن محمد بن اسحاق: كَانَ يُبْسَطُ لَهُ عَلَى بَابِ دَارِهِ فَإِذَا خَرَجَ وَجَلَسَ انْقَطَعَ الطَّرِيقُ فَمَا مَرَّ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ إِجْلَالًا لَهُ فَإِذَا عَلِمَ قَامَ وَدَخَلَ بَيْتَهُ فَمَرَّ النَّاسُ.»

محمد بن اسحاق گوید: چیزی در جلو خانه برای حضرت پهن میشد و حضرت وقتی خارج شده بر آن می نشست راه بسته می شد و مردم به احترام ایشان رفت و آمد نمی کردند و حضرت زمانی که متوجه میشد به خانه خود وارد میشد و مردم می گذشتند. مناقب ج 4 ص 7.

شنیدن و حفظ کردن وحی

«عن ابی الفتوح: أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يَحْضُرُ مَجْلِسَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ ابْنُ سَبْعِ سِنِينَ فَيَسْمَعُ الْوَحْيَ فَيَحْفَظُهُ فَيَأْتِي أُمَّهُ فَيُلْقِي إِلَيْهَا مَا حَفِظَهُ.»

ابوالفتوح میگوید: حسن بن علی علیه السلام 7 ساله بود که در مجلس پیامبر صلی الله علیه و آله حاضر شده و وحی را می شنید و آن را به خاطر می سپرد و نزد مادرش می آمد و آنچه را حفظ کرده بود بازگو میکرد.

عوامل 19 ج 108 ح 4.

حنا بستن

«عن ابن حریث قال: رأيت الحسن والحسين عليهما السلام يخضبان بالحناء والکتم.»
ابن حرث گوید: امام حسن و امام حسین علیهما السلام را دیدم که با حنا و کتم (نوعی گیاه رنگی) میزدند.

معجم الکبیر طبرانی ج 3 ص 98.

خضاب به رنگ سیاه

«عن الصادق عليه السلام قال: ان الحسن بن علي عليه السلام كان يخضب بالسود.»
امام صادق علیه السلام فرمود: حسن بن علی علیه السلام با رنگ سیاه خضاب می بست (محاسن شریفش را رنگ سیاه میزد).

معجم الکبیر طبرانی ج 3 ص 22 ح 2535.

نگین انگشتری امام

عن الرضا عليه السلام قال: كَانَ نَقْشُ خَاتَمِ الْحَسَنِ «الْعِزَّةَ لِلَّهِ».

امام رضا عليه السلام فرمود: نقش نگین انگشتری امام حسن عليه السلام «العزّه لله» (بزرگی مخصوص خداست) بود.

اعيان الشيعة ج 1 ص 563 بحار الانوار ج 43 ص 258.

تقسیم اموال

«قال الصادق عليه السلام: ان الحسن بن علي عليه السلام قاسم ربه ثلاث مرات حتى نعلا و نعلا و ثوبا و دينارا و دينارا.»

امام صادق عليه السلام فرمود: امام حسن عليه السلام تمام اموالش را حتی کفش و لباس و دینارهایش را سه بار با خدا تقسیم کرد.

وسائل الشيعة ج 8 ص 55.

دوست داشتن خرما

«عن الرضا عليه السلام: كان الحسن عليه السلام تمريا و كان ابو عبد الله الحسين عليه السلام تمريا.»

امام رضا عليه السلام فرمود: امام حسن عليه السلام و امام حسین عليه السلام خرما را دوست میداشتند.
کافی ج 6 ص 345 ح 6 وسائل الشيعة ج 17 ص 73 ح 105.

احترام امام نزد پیامبر

«عبد الله بن الزبير: ان الحسن بن علي عليه السلام كان يجيء والنبي صلى الله عليه وسلم راكع في فرج له بين رجليه حتى يخرج من الجانب الاخر.»

عبد الله بن زبیر گوید: امام حسن بن علی عليه السلام زمانی که پیامبر صلى الله عليه وسلم در رکوع بود می آمد و پیامبر صلى الله عليه وسلم پاهایش را باز می کرد تا حسن عليه السلام از طرفی به طرف دیگر می رفت.
انساب الاشراف ص 19 ج 22.

عبادات امام

ذکر خدا

«عن السجاد عليه السلام قال: إِنَّ الْحَسَنَ عليه السلام وَلَمْ يُرَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَحْوَالِهِ إِلَّا ذَاكِرًا لِلَّهِ سُبْحَانَهُ.»

امام چهارم عليه السلام میفرماید: امام حسن عليه السلام در هیچ حالی دیده نشد مگر اینکه خدای سبحان را یاد می کرد.
امالی صدوق ص 150.

تلاش در عبادت

«عن الباقر عليه السلام قال: كان الحسن عليه السلام كثير الاجهاد في العباده والتصدق.»

امام باقر عليه السلام فرمود: امام حسن عليه السلام در عبادت و صدقه دادن سخت کوش بود.
نظم درر المسطين ص 196.

خشوع در وضو

«عن القتال قال: أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عليه السلام كَانَ إِذَا تَوَضَّأَ ارْتَعَدَتْ مَفَاصِلُهُ وَاصْفَرَّ لَوْنُهُ. فَقِيلَ لَهُ

فِي ذَلِكَ فَقَالَ حَقٌّ عَلَى كُلِّ مَنْ وَقَفَ بَيْنَ يَدَيِ رَبِّ الْعَرْشِ أَنْ يَصْفَرَ لَوْنُهُ وَتَرْتَعِدَ مَفَاصِلُهُ.»

امام حسن عليه السلام وقتی وضو میگرفت پاهایش لرزیده و رنگش زرد میشد در این باره از حضرت سؤال کردند فرمود: برای کسی که در مقابل پروردگارش ایستاده سزاوار است رنگش پریده و پاهایش بلرزند.
مناقب ج 4 ص 14.

خشوع در نماز

«قال السجاد عليه السلام: أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عليه السلام وَكَانَ إِذَا قَامَ فِي صَلَاتِهِ تَرْتَعِدُ فَرَائِصُهُ بَيْنَ يَدَيِ رَبِّهِ

عَزَّوَجَلَّ.»

امام چهارم عليه السلام فرمود: امام حسن عليه السلام وقتی به نماز می ایستاد پاهایش در مقابل پروردگار متعال و عظمت و کبریائی او می لرزید.

بحارالانوار ج 84 ص 285.

لباس نماز

«عن ابی خيثمه قال: كَانَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ لَبَسَ أَجْوَدَ ثِيَابِهِ...»

ابو خيثمه گوید: امام حسن علیه السلام وقتی به نماز می ایستاد بهترین لباس هایش را می پوشید سؤال شد چرا بهترین لباسها را می پوشی؟ فرمود: خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد.

بحارالانوار ج 83 ص 175 ح 2.

زیارت خانه خدا

«عن الباقر علیه السلام قال: قَالَ الْحَسَنُ: إِنِّي لَأَسْتَحِي مِنْ رَبِّي أَنْ أَلْقَاهُ وَلَمْ أَمْشِ إِلَى بَيْتِهِ.»

امام باقر علیه السلام فرمود: امام حسن علیه السلام فرمود: من از خدایم (حیا میکنم) که او را ملاقات کنم در حالی که پیاده به زیارت خانه اش نرفته باشم.
بحارالانوار ج 43 ص 339 ح 13.

زیارت سواره

«قال رفاعه: سَأَلْتُ أَبَاعَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا زُرْتُ الْبَيْتَ أَرْكَبُ أَمْ أَمْشِي؟ فَقَالَ علیه السلام: كَانَ الْحَسَنُ

علیه السلام يَزُورُ رَاكِبًا.»

رفاعه گوید: از امام صادق علیه السلام پرسیدم: موقع زیارت خانه خدا سواره باشم یا پیاده؟
فرمود: امام حسن علیه السلام سواره هم زیارت میکرد.
کافی ج 4 ص 456.

حج پیاده

«قال الصادق علیه السلام: أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَجَّ عَشْرِينَ حَجَّةً مَاشِيًا.»

امام صادق علیه السلام فرمود: امام حسن علیه السلام بیست و پنج بار پیاده به حج رفت.
مناقب ج 4 ص 14 بحارالانوار ج 43 ص 339.

قرائت قرآن موقع خواب

«عن ام موسى قالت: كان الحسن بن عليّ عليه السلام إذا أوى إلى فراشه بالليل أتى بلوح منقوش فيه
سورة الكهف فيقرأها.»

ام موسی گوید: امام حسن عليه السلام وقتی به رختخواب خود میرفت لوح منقوش می آورد که
سوره کهف در آن نوشته شده بود و آن را میخواند.
تاریخ ابن عساکر (ترجمه امام حسن) ص 144 242.

اخلاق امام

طیب کلام

«عن عمیر بن اسحاق قال: ما تَكَلَّمْتُ عِنْدِي أَحَدٌ أَحَبَّ إِلَيَّ إِذَا تَكَلَّمَ أَنْ لَا يَسْكُتَ مِنَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَمَا سَمِعْتُ مِنْهُ كَلِمَةً فُحِشٍ قَطُّ.»

عمیر بن اسحاق گوید: کسی نزد من (نیکو گفتارتر) از امام حسن علیه السلام نبود تا آنجا که هرگاه سخن میگفت: دوست داشتم سخنش به پایان نرسد و سکوت نکند و هرگز کلمه زشتی از او نشنیده ام.

نظم در السمطین: 201.

سخاوت و کرامت

«فی حدیث: کان الحسن علیه السلام من الحلماء الکرماء الاسخیاء.»

در حدیثی مده که: امام حسن علیه السلام از بردباری دارای کرامت و بزرگواری و سخاوت بود. نظم در السمطین: ص 195.

سعه صدر امام

«فی حدیث: ان الحسن علیه السلام کان من اوسع الناس صدرا و اسجحهم خلقا.»

در حدیثی آمده است که: امام مجتبی علیه السلام سعه صدرش از همه بیشتر و از نظر اخلاق معتدل ترین مردم بود.

اعیان الشیعه ج 1 ص 563.

زهد امام

«عن زین العابدین علیه السلام قال: أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ أَعْبَدَ النَّاسِ فِي زَمَانِهِ وَأَزْهَدَهُمْ وَأَفْضَلَهُمْ.»

امام زین العابدین علیه السلام فرمود: امام حسن علیه السلام عابدترین و زاهدترین و برترین مردم زمان خود بود.

امالی صدوق ص 150 بحار الانوار ج 43 ص 331 ح 1.

بخشش امام

«قال القيرواني: كان الحسن عليه السلام جوادا كريما لا يرد سائلا ولا يقطع نائلا...»

قيروانی نقل میکند که: امام حسن عليه السلام بخشنده و با کرامت بود و هیچ سائلی را رد نمیکرد و امیدواری را ناامید نمی گردانید...

مسند امام مجتبی ص 134 ح 18.

صداقت امام

«عن زين العابدين عليه السلام: ان الحسن بن علي عليه السلام كان اصدق الناس لهجه و افصحهم منطقا.»

امام سجاد عليه السلام فرمود: امام حسن عليه السلام از جهت زبان صادق ترین مردم و از نظر گفتار

فصیح ترین آنان بود.

بحار الانوار 43: 331 عوالم 16: 132 ح 5.

مذمت دنیا

كان الحسن بن علي عليه السلام كثيرا ما يتمثل:

«يا اهل لذات دنيا لا بقأ لها ان اغترارا بظل زائل حمق»

امام حسن عليه السلام زیاد به این شعر تمثیل میفرمود: ای آنکه دنبال لذات ناپایدار دنیا هستید

فریب خوردن و مغرور شدن به سایه ناپایدار حماقت و بی خردی است.

بحار الانوار ج 73 ص 123 ح 111.

یادآوری مرگ

«عن علي بن الحسن عليه السلام قال: أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عليه السلام كَانَ إِذَا ذَكَرَ الْمَوْتَ بَكَى وَإِذَا ذَكَرَ

الْقَبْرَ بَكَى.»

امام سجاد عليه السلام فرمود: امام حسن عليه السلام وقتی مرگ را به یاد می آورد می گریست و

هرگاه به یاد قبر می افتاد می گریست.

امالی صدوق ص 150 بحار الانوار ج 43 ص 331.

یادآوری بعث و نشر

«قال السجاد علیه السلام: أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ علیه السلام كَانَ إِذَا ذُكِرَ الْبَعْثُ وَالنُّشُورُ بَكَى ، وَإِذَا ذُكِرَ

الْمَمَرُّ عَلَى الصَّرَاطِ بَكَى.»

امام چهارم علیه السلام میفرماید: امام مجتبی علیه السلام وقتی برانگیخته شدن و حشر و نشر قیامت و

گذشتن از پل صراط را به یاد می آورد گریه می کرد.

امالی صدوق ص 150.

ادعيه امام

لبیک به خدا

«قال زین العابدین علیه السلام: أَنَّ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ علیه السلام كَانَ لَا يَقْرَأُ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) إِلَّا قَالَ: لَبَّيْكَ، اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ.»

امام زین العابدین علیه السلام فرمود: امام حسن علیه السلام هیچ وقت آیه (یا ایُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای کسانی که ایمان آورده اید) را از کتاب خدا نمیخواند مگر اینکه میگفت «لَبَّيْكَ، اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ». بحارالانوار 43 ص 331.

دعای درب مسجد

«قال ابن شهر آشوب: كَانَ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ علیه السلام إِذَا بَلَغَ بَابَ الْمَسْجِدِ رَفَعَ رَأْسَهُ وَيَقُولُ: إِلَهِي ضَيْفُكَ بِبَابِكَ يَا مُحْسِنُ قَدْ أَتَاكَ الْمَسِيءُ فَتَجَاوَزْ عَنِّي قَبِيحِ مَا عِنْدِي بِجَمِيلِ مَا عِنْدَكَ يَا كَرِيمُ»

ابن شهر آشوب نقل میکند که: هرگاه امام مجتبی علیه السلام به درب مسجد میرسید سرش را بلند کرده میگفت: خدایا میهمانت مقابل خانه ات ایستاده ای احسان کننده! گناهکار نزد تو آمده از گناهان زشتی که در نزد من است به آن زیبایی که در نزد توست درگذر ای بخشنده. مناقب ج 3 ص 180 بحارالانوار ح 43 ص 339.

تعقیب نماز صبح

«قال الراوندي: أَنَّ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ علیه السلام كَانَ إِذَا فَرَغَ مِنَ الْفَجْرِ لَمْ يَتَكَلَّمْ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ.»

راوی گوید: امام حسن علیه السلام بعد از نماز صبح تا طلوع آفتاب با کسی صحبت نمی کرد (مشغول عبادت و تعقیب بود).

مناقب ج 14 بحارالانوار ج 43 ص 339.

دعای قنوت

«عن الحسن بن علی علیه السلام قال: عَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلِمَاتٍ فِي الْقُنُوتِ أَقُولُهُنَّ فِي قُنُوتِ الْوُتْرِ: «اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ وَعَافِنِي فِيمَنْ عَافَيْتَ وَتَوَلَّنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ وَبَارِكْ لِي فِيمَا أَعْطَيْتَ...»»

امام حسن علیه السلام فرماید: جدم رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کلماتی به من آموخت که در قنوت نماز وتر میخوانم: «خدایا مرا هدایت کن در میان کسانی که هدایت کردی و عافیت ده در میان کسانی که عافیت دادی و آنچه به من عطا کردی مبارک گردان...»
معجم الکبیر ج 3 ص 73 ح 2703.

تعویذ حسن و حسین

«عن ابن عمر قال: كان علي الحسن والحسين علیهما السلام تعويذان حشوهما من زغيب جناح جبرائيل.»

ابن عمر گوید: برای حسن و حسین علیهما السلام تعویذهایی بود که جلدشان از پر بال جبرئیل بود.

بحارالانوار 43: 263 ح 9.

ترس از آتش

«عن السجاد علیه السلام قال: أَنَّ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ علیه السلام كَانَ إِذَا ذَكَرَ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ اضْطَرَبَ اضْطِرَابَ السَّلِيمِ وَسَأَلَ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَتَعَوَّذَ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ.»

امام چهارم علیه السلام فرمود: امام مجتبی علیه السلام وقتی از بهشت و آتش دوزخ یاد میکرد مثل مارگزیده به خود می پیچید و از خداوند بهشت می طلبید و از آتش به خداوند پناه می برد.
امالی صدوق ص 150 بحارالانوار ج 43 ص 331.

برخورد با دیگران

رسیدگی به امور مردم

«فی حدیث: ما رؤی ان رجلا دفع الیه رقعه فی حاجه (الا) فقال له: حاجتک مقضیه فقیل له یابن رسول الله لو نظرت فی رقعه ثم رددت الجواب علی قدر ذلک فقال: اخشی- ان یسألنی الله عن ذل مقامه بین یدیحتی اقرء رقعه.»

در حدیثی آمده: هرگز دیده نشد که کسی به امام نامه ای در مورد حاجتی بدهد مگر اینکه حضرت جواب میداد: حاجت برآورده است. گفته شد: ای فرزند رسول خدا ﷺ کاش در نامه اش می نگرستی و به اندازه حاجتش می دادی. حضرت فرمود: میترسم خدا از من درباره مدت زمانی که رو برویم خوار ایستاده تا نامه اش را بخوانم سؤال کند. نظم در السمطین ص 196.

هدیه به مردم

«عن ابن سیرین قال: ان الحسن بن علی علیه السلام کان یجیز الرجل الواحد بمأه الف.»
ابن سیرین گوید: امام حسن علیه السلام به هر شخصی (وقتی جایزه و هدیه میداد) صد هزار جایزه میداد.

تاریخ ابن عساکر (ترجمه الامام الحسن) ص 147 ح 246.

دعوت به طعام

«عن ابن سیرین قال: کان الحسن بن علی علیه السلام لا یدعو الی طعامه احدا یقول هو اهون من ان یدعی الیه احد.»

ابن سیرین گوید: امام حسن علیه السلام به طعام خود دعوت نمی کرد کسی را که می گفت: این ناچیزتر از آن است که کسی به آن دعوت شود.
تاریخ ابن عساکر (ترجمه امام حسن) ص 156 ح 266.

اطعام غذا

«عن نجیح قال: رَأَيْتُ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَأْكُلُ وَبَيْنَ يَدَيْهِ كَلْبٌ كُلَّمَا أَكَلَ لُقْمَةً طَرَحَ لِلْكَلبِ مِثْلَهَا فَقُلْتُ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا أَرَجُمُ هَذَا الْكَلْبَ عَنْ طَعَامِكَ قَالَ دَعَاهُ إِنِّي لَأَسْتَحْيِي مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَكُونَ ذُو رُوحٍ يَنْظُرُ فِي وَجْهِهِ وَأَنَا آكُلُ ثُمَّ لَا أُطْعِمُهُ.»

نجیح گوید: دیدم امام حسن عَلَيْهِ السَّلَامُ غذا میخورد و سگی مقابلش بود هر لقمه ای که حضرت میل می فرمود لقمه ای نیز برای سگ می انداخت عرض کردم: ای فرزند پیامبر آیا این سگ را برانم؟ فرمود: رهایش کن از خدا حیا دارم که طعامی بخورم و جاننداری مقابلم ایستاده باشد و به آن غذا ندهم.

مسند امام مجتبی عَلَيْهِ السَّلَامُ ص 130.

اهمیت مسجد

«كَانَ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: أَهْلُ الْمَسْجِدِ زُورُ اللَّهِ وَحَقُّ عَلَى الْمَرْورِ التَّحْفَةُ لِزَائِرِهِ.»

امام حسن عَلَيْهِ السَّلَامُ میفرمود: اهل مسجد زائران خدایند و برخداست که به زوارش هدیه

بدهد.

ارشاد القلوب ص 72.

فهرست مطالب

3	مقدمه
6	شناخت اجمال امام
7	ویژگی های شخصی امام
8	چهره امام
8	سیمای انبیا
8	محبت پیامبر به امام
8	حرمت امام
9	شنیدن و حفظ کردن وحی
9	حنا بستن
9	خضاب به رنگ سیاه
10	نگین انگشتری امام
10	تقسیم اموال
10	دوست داشتن خرما
10	احترام امام نزد پیامبر
11	عبادات امام
12	ذکر خدا
12	تلاش در عبادت
12	خشوع در وضو
12	خشوع در نماز
13	لباس نماز
13	زیارت خانه خدا
13	زیارت سواره
13	حج پیاده

14.....	قرائت قرآن موقع خواب .....
15.....	اخلاق امام .....
16.....	طیب کلام .....
16.....	سقاوت و کرامت .....
16.....	سعه صدر امام .....
16.....	زهد امام .....
17.....	بخشش امام .....
17.....	صداقت امام .....
17.....	مذمت دنیا .....
17.....	یادآوری مرگ .....
18.....	یادآوری بعث و نشر .....
19.....	ادعیه امام .....
20.....	لیک به خدا .....
20.....	دعای درب مسجد .....
20.....	تعقیب نماز صبح .....
21.....	دعای قنوت .....
21.....	تعویذ حسن و حسین .....
21.....	ترس از آتش .....
22.....	برخورد با دیگران .....
23.....	رسیدگی به امور مردم .....
23.....	هدیه به مردم .....
23.....	دعوت به طعام .....
24.....	اطعام غذا .....
24.....	اهمیت مسجد .....